

DISPUTATIO XXV.

De gratiâ actuali ejusque divisione.

Sicut gratia habitualis subjectum permanentem in Ordine supernaturali perficit ita gratia actualis datur ad agendum & dividitur in operantem & cooperantem, à S. Th hic Q. 111. a. 2. in prævenientem & subsequenter a. 3. hæ divisiones gratiæ fundantur in script. & SS. PP. gratiæ operantis & cooperantis meminit S. Aug. de grat. & lib. arb. cap. 17. ubi de S. Petro dicente: animam meam pro te ponam ita ait: *quis istam etsi parvam dare cœperat charitatem, nisi ille qui preparat voluntatem, & cooperando perficit, quod operando incipit? quoniam ipse, ut velimus, operatur incipiens, qui volentibus cooperatur perficiens.* De gratia præveniente loquitur Psalmista ps. 58. *Misericordia ejus præveniet me.* De subsequente ps. 22. v. 6. *Misericordia tua subsequetur me.* S. Aug. in Enchirid. cap. 32. utramque recenset Dei gratiam: *nolentem prævenit, ut velit, volentem subsequitur, ne frustra velit.* Doctor mellifluus S. Bernardus excitantem & adjuvantem gratiam describit in l. de grat. & lib. arbit. *Cujus (arbitrii) conatus ad bonum & cassi sunt, si non adjuvantur, & nulli, si non excitentur.* Utriusque etiam meminit Trid. sess. 6. cap. 5. de justif. ubi declarat vocationem ad conversionem his verbis: *quâ nullis eorum existentibus meritis vocantur, ut qui per peccata à Deo averti erant per ejus excitantem atque adjuvantem gratiam ad convertendum se ad suam ipsorum justificationem eidem gratiæ liberè assentiendo & cooperando disponantur.* Has tamen divisiones gratiæ actualis apud omnes Catholicos admissas variis & discrepantibus modis explicant Theologi melior videtur sequens.

Imò, Gratia operans est motio, quâ Deus causat
primaria

primum actum supernaturalem intellectûs & voluntatis. Gratia cooperans est motio, quâ Deus causat actus supernaturales intellectûs & voluntatis deliberatos subsequentes primum actum; Ratio est: quia duplex est actus distinguendus in voluntate, uti & proportionaliter in intellectu. Primus fertur in bonum non ex præcedenti consilio vel deliberatione; ut cum primò incipimus velle bonum, qui priùs malum amabamus. Secundus verò fertur in bonum suppositâ priori determinatione & consilio. Primus actus versatur circâ finem vel bonum in communi. Secundus circâ media vel bona particularia. Primus appellatur interior, secundus exterior dicitur, non quod ille à voluntate & hic à potentiis exterioribus eliciatur, sed quia primus priùs & immediatiùs à voluntate procedit, secundus autem procedit à voluntate medio alio actu priori. Gratia ad primum actum vocatur operans, gratia ad secundum actum vocatur cooperans.

2dò. Gratiam operantem & cooperantem paulò aliter explicant insignes Thomistæ, qui volunt auxilium gratiæ in quantum à Deo nobis datur, & per illud potentiæ nostræ applicantur à Deo ad operandum, esse gratiam operantem, in quantum autem idem auxilium nobiscum operationem elicit, esse gratiam cooperantem, fundant se in doctrinâ Angelicâ hic Q. 111. a. 2. ad 4. ubi S. D. docet: *quod gratia operans & cooperans sit eadem gratia, sed distinguitur secundum diversos effectus*, Ubi tamen notandum est: quod loquatur de gratiâ habituali non actuali de quâ gratiâ habituali in O. dixerat: *Si verò accipiatur gratia pro habituali dono, sic est duplex gratia effectus, sicut & cuiuslibet alterius formæ: quorum primus est esse, secundus operari. Sicut caloris operatio est facere calidum & exterior calefactio. Sic igitur habitualis gratia in quantum animam sanat vel justificat sive gratiam Deo facit, dicitur gratia*

operans, in quantum verò est principium operis meritorii, quod ex libero arbitrio procedit, dicitur cooperans.

3tiò. Gratia excitans & præveniens non differt à gratiâ operante nisi solo nomine : cum eundem effectum per utramque Deus operetur in Creaturâ vid. primum bonæ voluntatis motum, sive inefficacem boni volitionem, Econtrâ gratia adjuvans & subsequens non differunt quoad substantiam à gratia cooperante, sed est physicè una & eadem gratia, quâ Deus efficit, ut exequamur bonum, cujus volitionem in nobis ante operatus est ; differunt tamen quoad modum : quia varii ejusdem auxilii effectus per diversa nomina explicantur : dicitur operans : eò quod in nobis sine nobis agat, appellatur excitans : eò quod impios ad malum conversos vel justos à bono cessantes moveat ad actus pios eliciendos : dicitur demum præveniens : quia præcedit quemlibet supernaturalem voluntatis actum. Posterius verò auxilium dicitur cooperans, adjuvans & subsequens, non quod determinationem voluntatis ad bonum præsupponat in instanti temporis aut naturæ ; sed quod ipsam voluntatem imperfectè bonum volentem ex motu gratiæ operantis, excitantis, prævenientis moveat ad perfectam illius volitionem & executionem.

Alia celebris & multis controversiis obnoxia divisio est gratiæ in sufficientem & efficacem, cujus expositioni ut via sternatur priùs aliquæ difficultates circâ præcedentia resolvendæ sunt.

Q. 1. An ad effectum gratiæ operantis voluntas liberè concurrat ?

R. Duplex est effectus gratiæ operantis vid. complacentia, quam voluntas sentit in bono sibi proposito, & desiderium licet inefficax illius boni ; certum est voluntatem non concurrere liberè ad primum, quippe inde-

libe-

liberata est illa complacentia, sicut & illa, quam concupiscentia excitat ad boni alicujus sensibilis præsentiam; attamen respectu alterius effectus voluntas est libera: cum sese determinet ex impulsu, quem impressit suavitas illa vel complacentia, quam in voluntate sine consensu libero & deliberato voluntatis Deus operatus est. Fundatur doctrina hæc in utroque Doctore S. Aug. ejusque Discipulo S. Thom. Aug. l. 2. con. 2. as. Epist. Pelag. cap. 8. in fin. *Multa Deus facit in homine bona, quæ non facit homo: nulla verò facit homo, quæ non facit Deus ut faciat homo: quod clariùs explicat S. Th. hic Q. 111. a. 2. In illo effectû, in quo mens nostra est mota & non movens, solus autem Deus movens, operatio Deo attribuitur, & secundum hoc dicitur gratia operans. In illo autem effectû, in quo mens nostra & movet & movetur, operatio non solum attribuitur Deo, sed etiam anime & secundum hoc dicitur gratia cooperans.*

Q. 2. In quo consistat primum auxilium gratiæ?

R. 1. Primum auxilium non consistit in aliquo actu à nobis elicitò sive deliberato sive indeliberato; Ratio est: quia omnis actio supernaturalis præsupponit aliquod auxilium gratiæ actualis: cum enim operatio supernaturalis intellectus vel voluntatis procedat à potentia vitali elevatâ ad supernaturalitatem actus, prærequiritur auxilium supernaturale gratiæ actualis, saltem quando non adsunt habitus supernaturales, ut in peccatore se convertente; ergo primum auxilium gratiæ est aliqua motio præcedens omnem actionem supernaturalem tam intellectûs quam voluntatis tam deliberatam quam indeliberatam; quod fundatur in Doctrinâ Angelicâ hic Q. 111. a. 2. ubi locum S. Aug. adductum in arg. sed contrâ: ipse Deus ut velimus operatur incipiens, qui volentibus cooperatur perficiens ita explicat S. D. *Est in nobis duplex actus. Primus quidem inte-*

rrior

rior voluntatis
se habet, ut me
cum voluntate
dem volat, &
mentem
et quod hoc form
gratia
tam voluntatem
& extractum v
voluntatis. Iteru
in nobis ali
Aug. in no
nobis delibe
elicientibus
& volu
monstrat in p
lectus, sed

1. Primum
ordinatione e
quia per
operantiam ope
per intrin
tura jam sit p
& influat in
tam, quæ a
gratiam prim
aurea à Deo d

2. Auxilium
gratiae impressi
auxilium gratiæ ac
altem excitat, ele
zalem eliciendum
est effectus & n
1. 2. Theol. Sc

rior voluntatis : & quantum ad istum actum voluntas se habet , ut mota , Deus autem ut movens & præsertim cum voluntas incipit bonum velle , quæ prius malum volebat , & ideo secundum quod Deus movet humanam mentem ad hunc actum , dicitur gratia operans : ex quo hoc formatur argumentum : primum auxilium gratiæ sive gratia operans est id , quo Deus movet ipsam voluntatem ; atqui quo Deus movet voluntatem & efficit actum voluntatis non est formaliter ipse actus voluntatis. Iterum : gratia prima vel gratia operans causat in nobis aliquem motum voluntatis , quem Deus juxta S. Aug. in nobis & sine nobis operatur : hoc est sine nobis deliberatè consentientibus non tamen sine nobis elicientibus ; atqui ille motus est actus primus intellectus & voluntatis ; ergo auxilium primæ gratiæ non consistit in primo actu supernaturali voluntatis & intellectus , sed potius hi actus sunt effectus primæ gratiæ.

B. 2. Primum auxilium gratiæ non consistit in solâ subordinatione extrinseca voluntatis vel intellectûs ad Deum : quia per primam gratiam Deus de novo applicat potentiam operativam ; atqui hæc nova applicatio Dei fit per intrinsecam mutationem Creaturæ : cum Creatura jam sit potens elicere actum excedentem vires suas , & influat in operationem viribus suis improporcionatam , quæ ante erat intrinsecè impotens ; ergo per gratiam primam intelligitur auxilium intrinsecum Creaturæ à Deo datum , per quod eliciat actum primum.

B. 3. Auxilium primum gratiæ consistit in motione Creaturæ impressa ad actum supernaturalem : quia auxilium gratiæ actualis , quo Deus Creaturam rationalem excitat , elevat & præmover ad actum supernaturalem eliciendum non est ipsa vitalis operatio : quia illa est effectus & non causalitas vel causa , nec est ipse

Deus per suum decretum vel assistentiam extrinsecam, ut jam dictum; ergo est aliquod donum à Deo causatum in potentiis animæ intrinsecè receptum, non quidem per modum habitûs permanentis, sed per modum motûs fluentis & transeuntis ordinatum ad aliquam determinatam operationem; ut ad piam cogitationem, actum fidei, timorem gehennæ &c.

Q 3. In quo consistat gratia cooperans sive gratia actualis ad consequentes actus supernaturales?

R. 1. Gratia actualis ad actus supernaturales initium conversionis consequentes est distincta motio ab actibus præcedentibus: quia actus præcedentes non habent infallibilem connexionem cum actibus consequentibus; quia actus præcedentes non infallibiliter inferunt actus sequentes; ergo ut ad initium conversionis, quod operatur gratia operans, infallibiliter sequatur ulterior conversio requiritur novum gratiæ auxilium; quia tamen actus præcedentes sunt dispositiones ad actus subsequentes, sicut initium conversionis est dispositio ad conversionem, ideò actus præcedentes possunt dici gratiæ actuales ad actus subsequentes: ad justificationem enim ordinariè non pervenit peccator, nisi per plures actus procedendo ab actibus indeliberatis ad deliberatos, ab imperfectioribus deliberatis perveniendo ad perfectiores: ut peccator obduratus improvise concipit desiderium ad audiendum verbum Dei, ex audito verbo Dei concipit piam cogitationem, fidem & apprehensionem divinorum beneficiorum, quam sequitur complacentia de Deo benefactore, ab his actibus procedit ad actus perfectiores, ad recognitionem propriæ ingratitude ejusque odium, ab isto ad ponderationem divinæ bonitatis, & tandem ad amorem Dei & oppositi peccati detestationem, & ita actus antecedentes sunt dispositio ad sequentem actum quamvis se solis absque novâ motione non possint inferre

DE GRATIA
 vere infallibiliter
 consistit ad consequentes
 quædam
 Obj. 1. Intrinsicæ voluntatis
 que sunt Con. T.
 bonitas vitales
 gratia consistit in
 a. Excitatio
 actus voluntatis
 voluntatis fort
 Prior est a
 actus
 Obj. 2. S. Th.
 gratia primam g
 gratia enim ait:
 gratia, qui dicitur
 ad eam effectus
 gratia supra, quæ
 homo adjuva
 gratia movetur à
 gratia vel agente
 gratia homine no
 gratia: actus enim
 gratia, phys. alio
 gratia voluntate sec
 gratia anima infu
 gratia quædam est,
 gratia non est qualitat
 gratia animæ, mot
 gratia ab animâ eli
 gratia, S. D. velle
 gratia permanens
 gratia quæ facit compa
 gratia elicita, f

ferre infallibiliter actus sequentes, ideoque in illis non consistit adæquatè auxilium actualis gratiæ ad actus sequentes.

Obj. 1. Intrinsicus impulsus, excitatio intellectûs, vocatio voluntatis pertinent ad auxilium primæ gratiæ juxta Con. Trid. sess. 6. de justif. cap. 5. atqui illi sunt actus vitales intellectus & voluntatis; ergo prima gratia consistit in actibus intellectus & voluntatis.

R. Excitatio intellectus & voluntatis causalis est actus voluntatis & intellectus N. Excitatio intellectus & voluntatis formalis est actus intellectus & voluntatis Con Prior est auxilium gratiæ posterior est effectus gratiæ.

Obj. 2. S. Th. hic Q. 110. 2. 2. videtur in terminis docere primam gratiam esse primos actus supernaturales; ita enim ait: *dicendum: quod sicus jam dictum est, in eo, qui dicitur gratiam Dei habere significatur esse quidam effectus gratiæ Dei voluntatis. Dicitur est autem supra, quod dupliciter ex gratiâ Dei voluntate homo adjuvatur. Uno modo in quantum anima hominis movetur à Deo ad aliquid cognoscendum vel volendum vel agendum, & hoc modo ipse gratuitus effectus in homine non est qualitas, sed motus quidam anima: actus enim moventis in moto est motus ut dicitur in 3. phys. alio modo adjuvatur homo ex gratiâ Dei voluntate secundum quod aliquod habituale donum à Deo anima infunditur.... Et sic donum gratiæ qualitas quadam est, ergo juxta S. D. auxilium primæ gratiæ non est qualitas quadam animæ impressa, sed motus animæ, motus autem nihil aliud est, quam operatio ab animâ elicitâ.*

R. S. D. velle, quod auxilium gratiæ non sit qualitas permanens, qualis est gratia sanctificans, cum quâ facit comparisonem, sed motum, non ab animâ elicitum, sed in animâ receptum, quo anima

hominis movetur à Deo ad aliquid cognoscendum, vel volendum &c.

Obj. 3. Quidquid Deus efficit per causam efficientem potest immediatè per se solum producere: cum Deus contineat eminenter omnem activitatem Creaturæ, atqui forma supernaturalis inhærens intellectui & voluntati per modum auxilii concurrat efficienter ad productionem operationis supernaturalis; ergo potest Deus independenter à tali forma producere actus supernaturales primos intellectus & voluntatis.

R. Licet Deus seipso possit efficere, quidquid agit causâ secunda, non potest tamen facere, quod causâ secunda influat in operationem nisi habeat virtutem, per quam prædictam operationem in actu secundo contineat, intellectus autem & voluntas potentia naturalis sibi relicta non habent virtutem continentem in actu primo operationem supernaturalem, & idè non possunt operari supernaturaliter nisi per aliquod donum supernaturale intrinsicè eleventur. Unde mihi distinguitur: illa forma per modum auxilii concurrat efficienter & simul formaliter ut causam secundam ad operandum perficiens *Con. purè efficienter N.*

Obj. 4. Hoc ipso, quod Deus decreto suo prædefinitivo ab æterno voluerit, quod entitas hujus actus supernaturalis procederet ab intellectu & voluntate tali tempore, manent intellectus & voluntas potentia determinata, ut talem actum eliciant; sicut supposito decreto de productione animæ rationalis pro tali determinato instanti, hoc ipso producitur anima rationalis nullâ interveniente distinctâ motione; cum igitur creatio nihil dicat, nisi decretum Dei & resultantiam effectus habentis relationem ad Creatorem, etiam causalitas Dei circa nostros actus nihil aliud erit, quam operationes vitales intellectus & voluntatis cum dependentia & relatione ad decretum divinæ voluntatis.

R. Distingue
insecè recepto N.
Con. quia hoc ipso
lunas determinata
tamen aliqua intri
potens supernatural
pium operandi, ne
potentia animæ in
& secundo supernat
tione, illa enim nu
ad creandum, quo
quo intrinsicè, qu
cundo operandi.

Obj. 5. Virtus,
proximè supernatur
ans, ut fides, spes
les permanentes;
iter operari non el
R. Distingue
tum & posse op
minatione & reduc
est qualitas & habi
primum fluenter &
tum gratia ad actu
determinet ad aliqu
cet in sequentibus

Obj. ult. Homo
turales habet actus
turaliter, ergo non
det posse.

R. Disting. ant.
supernaturaliter con
tum & remotum C
tio supernaturalis at
si sit in voluntate,

℞. Distinguendo aff. Determinatæ sine aliquo intrinsecè recepto N, mediante aliquo intrinsecè recepto Con, quia hoc ipso, quod Deus decernat, manet voluntas determinata ad actum producendum, suppositâ tamen aliquâ intrinsecâ virtute & motione, quâ fiat potens supernaturaliter operari & fiat actuale principium operandi, non tamen decretum Dei facit ipsas potentias animæ intrinsecè constitutas in actu primo & secundo supernaturaliter operandi; aliud est in creatione, illa enim nullum habet principium concurrens ad creandum, quod indigeat compleri & perfici aliquo intrinsecò, quo constituatur in actu primo & secundo operandi.

Obj. 5. Virtus, quæ dat actum primum & posse proximè supernaturaliter operari, est qualitas permanentis, ut fides, spes, charitas sunt habitus supernaturales permanentes; ergo gratia dans posse supernaturaliter operari non est alia motio transiens.

℞. Distinguendo ant. Virtus, quæ dat actum primum & posse operari permanentem sine actuali determinatione & reductione ad aliquem actum secundum, est qualitas & habitus permanentis Con, quæ dat actum primum fluenter & cum tali determinatione N. auxilium gratiæ ad actum primum ita dat posse, ut etiam determinet ad aliquem actum secundum, ut pluribus dicitur in sequentibus.

Obj. ult. Homo habens gratias & virtutes supernaturales habet actum primum ad operandum supernaturaliter, ergo non indiget auxilio actuali gratiæ quod det posse.

℞. Disting. ant. Habet actum primum operandi supernaturaliter completum proximè N. incompletum & remotum Con, *Ratio est:* quia omnis operatio supernaturalis aut est in intellectu aut in voluntate, si sit in voluntate, tamdiu voluntas non est proximè

completa ad operandum, quamdiu objectum & finis non est ipsi practicè & sufficienter propositus, atqui absque actuali auxilio movente ad pias cogitationes, ad assensum fidei, ad dictamen prudentiæ, ad amorem finis, objectum sufficienter non proponitur, ergo sine tali auxilio movente voluntas non est completa in actu primo. His præviis sit.

Q U Æ S T I O I.

De gratiâ sufficiente & efficaci.

DICO. *Necessaria est correptio, quia voluntas hominis requiritur ad hoc quod à peccato abstinere, sed tamen correptio non est sufficiens sine Dei auxilio. . . . quodcumque vult homo, datur ei: sed hoc quod bonum velit, habet ex auxilio gratiæ.* S. Th. hic Q. 109. a. 8. ad 2. & 3. Sive datur etiam pro statu naturæ corruptæ gratia sufficiens non tantum exterior sed etiam interior, & efficax.

Explicatur & probatur Conclusio: divisio gratiæ in sufficientem, quæ dat posse operari, & in gratiam efficacem, quæ dat infallibiliter actu operari, convenit cum illâ, quâ S. Aug. adjutorium gratiæ dividit in gratiam possibilitatis & actionis; in adjutorium sine quo non possumus, & adjutorium, quo aliquid faciamus. De gratia sufficiente ait Apost. 1. Cor. 3. *Omnia possum in eo qui me confortat: & sufficientia nostra ex Deo est.* De gratiâ efficaci loquitur ad Philip. 2. *Deus est, qui in nobis operatur & velle & perficere:* In utriusque expositione discrepant Theologi: conformiter jam dictis Essentia gratiæ sufficientis in hoc consistit: quod sit divina motio, in cujus virtute voluntas (idem est proportionaliter de intellectu) fit potens ad operandum bonum supernaturale, dicitur 1. *Motio:* cum sit aliquid transiens nimirum Dei in hominis voluntatem actio, quæ quandam complacentiam in bonum

ex-

excitat. 2. Incipit
videtur: quia per
gratiâ supernaturalis,
fit proportionata ac
non superaddatur ali
ca) dans operari,
gratia sufficiens Tho
admirant illi, qui
quos gratia sufficiens
ex parte Dei ad a
quamvis homo cum
Deus per scientiam
gratiâ non opera
tu sufficiens in hoc
Deus gratiam efficac
nobis prævidit per
actum. Unde prie
noem verò cong
ter dicenda vide
utraq; viâ Cath
pliciter possit esse
id. habet vim imm
us homo ad justifi
e: quia est princip
renaturalium impe
dicat Deus ulterio
ministrabit. 3. tiò
quia complectitur
quam operationem
solum importat u
rio. Auxilium pur
re efficaci: quod i
det actum, quale a
lis reprobis, cui op
tia data actum, ut

excitat. 2. *In cuius virtute voluntas sui potens ad operandum*: quia per illam elevatur ad rationem principii supernaturalis, inclinatur ad exercitium virtutis, & fit proportionata ad virtuosè operandum, si tamen non superaddatur aliud auxilium (quod est gratia efficax) dans operari, non sequitur actio, in quo differt gratia sufficiens Thomistarum à gratiâ sufficiente, quam admittunt illi, qui sequuntur placita molinæ, juxtâ quos gratia sufficiens est, præter quam nulla ulterior ex parte Dei ad actu operandum gratia requiratur, quamvis homo cum illâ nunquam sit operaturus; quia Deus per scientiam mediam prævidit hominem cum tali gratiâ non operaturum, juxtâ quam doctrinam gratia sufficiens in hoc à gratiâ efficaci distinguitur, quod Deus gratiam efficacem in illis circumstantiis det, in quibus prævidit per scientiam mediam habituram effectum. Unde priorem vocant incongruam, posteriorem verò congruam (circâ quam controversiam præter dicenda videantur dicta 1. p. Disput. XI. & XII.) in utrâque viâ Catholici admittunt, quod gratia multipliciter possit esse sufficiens: 1. mō. proximè: quia vid. habet vim immediatam ad actus perfectiores, quibus homo ad justificationem disponitur. 2. dō. remotè: quia est principium immediatum operationum supernaturalium imperfectiorum, quas tamen si homo eliciat Deus ulteriora & perfectiora auxilia sufficientiâ ministrabit. 3. tiō. adæquatè & completè sufficiens: quia complectitur omnia principia desiderata ad aliquam operationem. 4. tiō. inadæquatè sufficiens: quia solum importat unum vel alterum comprincipium. 5. tiō. Auxilium purè sufficiens distinctum realiter à purè efficaci: quod ità dat posse completum ut nunquam det actum, quale auxilium est datum Adamo vel Angelis reprobis, cui opponitur auxilium purè efficax: quod ità dat actum, ut semper præsupponat posse completum.

tum, quale auxilium fuit denegatum Adamo & datum Angelis perseverantibus. 6to. Auxilium, quod eminenter simul est sufficiens & efficax: ad eum modum, quo, licet practicum & speculativum in scientiis inferioribus realiter & essentialiter differant, attamen eminenter in scientiâ superiori Theologiâ adunantur. Ità respectu ejusdem actus datur auxilium, quod eminenter est sufficiens & efficax, ità in statu naturæ corruptæ auxilium gratiæ efficax est efficax: quia dat agere, est etiam sufficiens: quia dat posse, non totum, sed ex parte removendo impedimentum & vincendo rebellionem concupiscentiæ.

Dices: hæc expositio gratiæ sufficientis & efficacis non videtur subsistere 1. quia si præter gratiam sufficientem alia requiratur ex parte Dei, non erit sufficiens: gratia enim sufficiens est præter quam alia non est necessaria. 2. Si gratia sufficiens sit motio Dei erit efficax: quia omnis motio vel actio Dei habet suum effectum juxta Pl. 113. Deus noster in celo & in terrâ omnia, quaecunque voluit, fecit Il. 55. Quomodo descendit imber & nix de celo &c. Sic erit verbum meum, quod egredietur de ore meo: non revertetur ad me vacuum, sed faciet, quaecunque volui, & prosperabitur in his, ad que misi illud:

re. ad 1. Negando subsump. cujus probatio distinguitur: sufficiens est præter quam alia non est necessaria ad posse Con. ad agere N. ad 2. Omnis motio vel actio Dei habet suum effectum ad quem proximè ordinatur Con. ad quem ultimato tum ex se tum ex voluntate Dei antecedente ordinatur N. Priore sensu gratia sufficiens semper aliquem habet effectum: cognitionem intellectûs, desiderium imperfectum voluntatis &c. Sed quia non infert perfectam conversionem peccatoris, ad quam verè potentem reddit, est & dicitur sufficiens & quod in hoc sensu præter efficacem detur.

Pro-

Probatur ulterius
Urbano VIII. Jansen
re lapsa nunquam
mus, sed illa gratia
ca: quia teste S.
Hæc gratia, qua ob
gratiæ tribuitur à nu
petitur, ut dur
gratiæ cui restituitur
tata est in Jansenio h
supra omnibus just
tum presentes, quas
est quæque illis grati
tatione ita argui
non deest gratia:
tenti sit comprobat
tum efficacem, cui
mod cum gratiâ eff
injuncta, fieri ne
Deinde Trid. do
dei mandata; ergo n
e in finem in justit
illis omnibus non
perseverandum actu
ca. 16. de justif. S
perseverantia donum
tenta sit; ergo su
gratiâ sufficientem
denegatur gratia eff
perseverandum est ne
tis quandoque est g
tenti duplex est gra
argumenta contra h
peccatoribus proxim

Probatur ulterius ex propositionibus damnatis ab Urbano VIII. Jansenii 2. *Interiori gratia in statu natura lapsa nunquam resistitur* ; ergo aliquando resistimus, sed illa gratia, cui voluntas resistit, non est efficax : quia teste S. Aug. l. de prædest. sanct. cap. 8. *Hæc gratia, quæ occulte humanis cordibus divinâ largitate tribuitur à nullo corde duro respuitur, ideò quippe tribuitur, ut duritia cordis penitus auferatur* ; ergo gratia cui resistitur est gratia sufficiens : iterum damnata est in Jansenio hæc propositio 1. *Aliqua Dei præcepta hominibus justis volentibus & conantibus secundum præsentem, quas habent vires, sunt impossibilia, deest quoque illis gratia, quâ possibilia fiant* ; ex quâ damnatione ita arguitur : justis volentibus & conantibus non deest gratia ; atqui illa est sufficiens : cum experientiâ sit comprobatum, illis nonnunquam deesse gratiam efficacem, cum aliquando in peccatum labantur, quod cum gratiâ efficaci, quæ cum effectu semper est conjuncta, fieri non potest.

Deinde Trid. docet nemini justo esse impossibilia Dei mandata ; ergo neque præceptum perseverandi usque in finem in justitiâ, eadem etiam S. synodus docet : justis omnibus non dari donum singulare, quod ad perseverandum actu est necessarium, ita enim sess. 6. can. 16. de justif. *Si quis magnum illud usque ad finem perseverantia donum se certò habiturum dixerit : Anathema sit* ; ergo supponit Con. Trid. esse in adultis gratiam sufficientem ad perseverandum, quamvis illis denegetur gratia efficax vel auxilium, quod ad actu perseverandum est necessarium, & consequenter in justis quandoque est gratia sufficiens distincta ab efficaci. Ac ita duplex est gratia alia verè sufficiens alia efficax. Argumenta contra hanc divisionem opposita à Jansenii sectatoribus proxima dabit.

QUÆSTIO II.

An omnibus detur gratia sufficiens ad implendum præceptum?

Suppono. Verbum: dare: dupliciter accipi potest: primò ut significet idem, quod præparare vel offerre, ità ut ipse, cujus donum est, de se illud ordinet ad utilitatem alterius. Secundò ut idem significet, quod reipsâ conferre prout est correlativum ad recipere; sic Rex utroque modo dicitur dare præmium præliantibus, ante prælium dat sive offert & præparat præmia, ad illa invitat, post prælium dat & reipsâ confert præmia. Illa auxilii oblatio iterum potest fieri dupliciter: primò in communi: ut si Rex Academiam esigat pro eruditione omnium adolescentum sui Regni, per hoc dicitur illis offerre auxilium sufficiens ad studendum; secundò in particulari: si aliquibus in particulari offerat subsidia necessaria ad studendum, illis dicitur auxilia sufficientia præparasse non solum in communi sed etiam in particulari.

DICO. *Gratia novi testamenti etsi adjuvet hominem ad non peccandum, non tamen ita confirmat in bono ut homo peccare non possit... lex nova... quantum est de se, sufficiens auxilium dat ad non peccandum.* S. Th. hic Q. 106. a. 2. ad 3.

Explicatur: datur hoc sensu in statu naturæ lapsæ omnibus hominibus gratia sufficiens, quod à Deo offeratur omnibus, non tantum justis; qui tamen illud auxilium gratiæ efficax, quod eminenter simul est sufficiens, non semper actu recipiunt; sed etiam improbis, non tamen hoc sensu, quod gratiam sufficientem omnes actu recipiant.

Prima Pars: Quod omnibus hominibus nullo excepto tam in veteri quam in novâ lege tam in statu peccati sive originalis sive actualis existenti-

DE GRATIA A
 Inquam actu justis
 quibus verè adzert
 rones ab Ecclesia cor
 res definita probati
 deate, quâ Deus on
 cere vultia vos fieri,
 nire jura Apostolus
 dicitur, 2, dō Ex
 qui sanguinem suum
 bus, qui in Adam
 no omnibus non s
 sentia absoluto nul
 ter Adam geniti l
 uia & oblata, qu
 us non vellet om
 on auxiliis salvari
 bus gratiæ suffici
 mentem Christi in il
 suam æternam
 illo excepto quam
 oblata sunt auxilia
 2, da pars probat
 sufficiens tum ob
 ornat gratia sa
 talibus infolis, qu
 alioque instante pr
 os adimplendi præ
 me propositionis
 Trid. sess. 6. de
 Dei præcepta homini
 fano esse ad observ
 At tamen gratiam a
 semper est simul suf
 quia gratia sufficien
 te gratia adjuvans

DE GRATIA ACTUALI EJUSQUE DIVIS. 651

bus quam actu justis offerantur gratiæ sufficientes, quibus verè ad æternam gloriam pervenire possint, toties ab Ecclesia contra Jansenium ejusque Sectatores definita probatur 1. nò ex voluntate antecedente, quâ Deus omnes homines nullo excepto sincerè vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire juxtà Apostolum & ea, quæ 1. p. disp. XV. dicta sunt. 2. dò Ex generali redemptione Christi, qui sanguinem suum pretiosum effudit pro omnibus, qui in Adam peccaverunt, & consequenter pro omnibus non solum in sensu accommodato sed in sensu absoluto nullo excepto; atqui, si non omnes ex Adam geniti haberent auxilia sufficientia præparata & oblata, quibus possent obtinere salutem, Deus non vellet omnes sincerè salvari; cum sine talibus auxiliis salvari nequeant. Item si deessent aliquibus gratiæ sufficientes, non omnes fuissent per mortem Christi in illum statum restituri, in quo possent suam æternam salutem operari; ergo omnibus nullo excepto quamdiu sunt in hâc vitâ, præparata & oblata sunt auxilia gratiæ sufficientia,

2. da pars probatur: licet justis non desit gratia sufficiens tum ob rationem jam datam, tum quia sunt ornatî gratia sanctificante ac virtutibus supernaturalibus infusis, quibus gratiæ actuales respondent, adeòque instante præcepto adest illis potentia sufficiens adimplendi præcepta ut constat ex damnatione 1. mæ propositionis Jansenianæ suprâ cit. & ex Con. Trid. sess. 6. de justif. Can. 18. *Si quis dixerit Dei præcepta homini etiam justificato & sub gratiâ constituto esse ad observandum impossibilia. Anathema sit.* Attamen gratiam actualem, quæ in statu naturæ lapsæ semper est simul sufficiens, non habent actu receptam; quia gratia sufficiens est auxilium quod dat posse sive gratia adjuvans posse; Atqui tale auxilium justis

non semper habent receptum : quia imprimis homo infirmus indiget auxilio efficaci, quod sit adjuvans posse, eo quod vincat concupiscentiam, tollat ignorantiam : concupiscentia autem actualis & ignorantia agendorum impediunt, ne fiat actus præceptus ; hoc autem impedimentum potentia se tenet ex parte posse. Ergo auxilium vincens concupiscentiam & tollens ignorantiam ex illa parte, quâ removet impedimentum potentia, est auxilium adjuvans posse, atque homo infirmus quâcunque gratia instructus per modum actus primi indiget auxilio efficaci, quod illi quandoque deest ; ergo etiam indiget auxilio simul sufficienti, quod illi toties deest quoties peccat. Deinde primus & præcipuus effectus auxilii adjuvantis posse est vincere amorem delectabilem ex abstractione concupiscentia excitatum ; atque illum effectum non habent omnes iusti, qui sæpius abstracti à concupiscentia turpiter ex statu gratia cadunt, quamvis talis gratia omnibus iustis sit oblata : cum omnes habeant potestatem recipiendi talem gratiam, illamque reciperent, nisi ponerent impedimentum, ponunt autem impedimentum, dum inordinatè adhærent creaturæ : amor enim creaturæ opponitur amori divino & consequenter etiam gratia efficaci ad amorem divinum, & ideo voluntas se determinando ad amorem creaturæ ponit obstaculum gratia efficaci. In homine igitur infirmo insurgente motu concupiscentia non est quidem completa potestas ad bonum præceptum actu data sed solum oblata, cui si impedimentum non posuerit, de oblatâ transibit in datam, si vero impediverit, sibi imputabitur, quod sufficiens posse actu non habuerit. Fundatur hæc doctrina summè notanda in Doctore Ang. 2. 2. Q. 2. A. 5. ad 2. ubi ita : *Si in potestate hominis esse dicatur ali-*

quis

De GRATIA A
 quod exilio Dei aux
 que non possit sine g
 dum Deum & proximo
 virtutis fidei ; sed ta
 ta, quod quidem auxi
 tur inferioriter dat
 gratiam datur in p
 tem originalis peccat
 re, & grat.
 quia pars probat
 non decedunt ante
 omnes parvuli ante E
 receptam gratia
 datum, quod in
 est, est Sacramen
 juxta illud Jo
 quâ & Spiritu Sa
 Dei ; atque Sac
 parvulis ante mo
 ceunt ex hac vitâ
 rit ; nec sufficit
 Si dicatur I. que
 omni impiorum,
 & ita in volu
 datum sufficiens.
 Nam contra S. A
 Basileensis ita c
 in filium, quem
 emna, & aliquando
 mavit in utero sua
 cio, quâ provisione
 non pravenit : a
 omnia, facit ess
 avu in Diaboli dom
 quem formavit in
 in facit, quod vult.

quid excluso Dei auxilio, sic ad multa tenetur homo, ad qua non potest sine gratiâ preparante, sicut ad diligendum Deum & proximum: & similiter ad credendum articulos fidei; sed tamen hoc potest cum auxilio gratiæ, quod quidem auxilium quibuscunque divinitus datur misericorditer datur, quibus autem non datur ex justitiâ non datur in penam precedentis peccati & salutem originalis peccati, ut Aug. dicit in l. de corrept. & grat.

3.tia pars probatur 1.mò in parvulis; quorum multi decedunt ante Baptismum receptum; atqui omnes parvuli ante Baptismum decedentes non habent receptam gratiam sufficientem: quia unicum medium, quod in lege novâ parvulis ad salutem sufficit, est Sacramentum Baptismi à Christo institutum, juxtâ illud Joannis 3. nisi quis renatus fuerit ex aquâ & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei; atqui Sacramentum Baptismi ab omnibus parvulis ante mortem non suscipitur: quia multi exeunt ex hâc vitâ antequam ex utero matris prodierint; nec sufficit:

Si dicatur 1. quod id contingat in pœnam parentum impiorum, qui à peccatis temperare potuissent, & itâ in voluntate illorum habuerint parvuli medium sufficiens.

Nam contrâ S. Aug. l. 6. cont. Jul. cap. 5. edit. Basileensis itâ discurret: Deus aliquando adoptat in filium, quem formavit in utero immundissimæ femine, & aliquando non vult esse suum filium, quem formavit in utero suæ filie. Ille quippe ad Baptismum nescio, quâ provisione pervenit, iste repentinam mortem non pravenit: atque itâ Deus, in cuius potestate sunt omnia, facit esse in Christi consortio, quem formavit in Diaboli domicilio, & non vult esse in regno suo, quem formavit in templo suo. Aut si vult, cur non facit, quod vult.

2. dō. Non sufficit dicere parvulos illos ad Baptis-
mum non pervenire ex malitiā parentum vel mini-
strorum ; quia ut idem S. P. asserit : aliquando
cupientibus & festinantibus parentibus , ministris
quoque volentibus ac paratis , Deo tamen nolente
non datur Baptismus , cum repente antequam datur
puer exspiret.

Probatur 2. In impiis , qui non omnes habent
actu receptas gratias sufficientes : quia peccatores
excæcati & obdurati non recipiunt gratias sufficien-
tes ad conversionem vel observantiam mandatorum
etiam dum præceptum instat , constat id ex illo Jo-
annis 12. v. 39. *propterea non poterant credere ,
quia iterum dixit Isaias : excacavit oculos eorum &
induravit cor eorum , ut non videant oculis & non in-
telligant corde & convertantur & sanem eos.* Rom.
1. v. 24. *Propter quod tradidit illos Deus in deside-
deria cordis eorum in immunditiam , ut contumeliis af-
ficient corpora sua in semetipsis : atqui excæcatio , in-
duratio , traditio in cordis carnalis desideria indi-
cant gratiæ sufficientis subtractionem ; cum gratia
sufficiens sit lux quædam , quâ intellectus perfundi-
tur , & cor per pium motum saltem ad inefficacem
boni volitionem emollitur unde S. Aug. tract. 53.
in Joannem circa medium : *Sic excacat , sic obdurat
Deus deserendo & non adjuvando , quod occulto judi-
cio facere potest , iniquo non potest.* Igitur quia gra-
tiæ sufficientis effectus consistit in illustrationibus in-
tellectus & piis motibus voluntatem ad bonum exci-
tantibus , tales verò illustrationes in intellectu & pii
motus non sunt in cordibus excæcatorum & obdu-
ratorum , dum ex malitiā peccant & lætantur cum
malè fecerint & exultant in rebus pessimis , carent
gratiā sufficiente.*

Argumenta Jansenistarum contrā gratiam suffici-
entem

DE GRATI
eum omnibus
sunt sequentia ;
mum ; Grat
nonquam autem
quam utilis , qui
non faciam , ide
satis necessario
providi merito pos
eram Domine.
Alex. VIII.
& Ad servand
satis præter gratiam
eum servare , l
et præter quem a
accidentis volun
et quâ homo ar
ad requiritur ,
satis gratiâ suffi
entis , illa gratia
et actualem
et gratia requirit
et
etiam : Gratia
et Scholastici mer
etibus Theologis
et philosophis , quam
etiam
et. Dato quod
etiam paverint , rem
etiam significatam semp
etiam ; Vos semp
etiam cui resistitur
etiam gratiæ , quam
etiam appellat ,
etiam Scholastici adm

entem omnibus hominibus præparatam & oblatam sunt sequentia :

1um : Gratia, quâ possum servare præceptum nunquam autem sum servaturus, magis noxia est quam utilis, quid enim mihi prodest, si possum & non faciam, ideoque bene dicitur : *gratia sufficiens statui necessario non tam utilis quam pernitiiosa est, sic ut proinde merito possimus petere : à gratiâ sufficiente libera nos Domine.* Quæ est propositio damnata ab Alex. VIII.

2°. Ad servandum præceptum in doctrinâ Thomisticâ præter gratiam sufficientem exigitur, ut velit præceptum servare, sicut igitur cibus sufficiens verè utilis est, præter quem alius non exigitur, sed sola expectatur concedentis voluntas; illa pecunia sufficiens & utilis est, quâ homo ære gravatus debita solvere potest, nec aliud requiritur, quam ut pecuniam numeret, ita quia homini gratiâ sufficiente prævento sola deest bona voluntas, illa gratia sufficiens verè est utilis: quia inter illam & actualem sola interest voluntas, nec ulla ulterior gratia requiritur, ut possit, sed solum, ut actu velit.

3° dum : Gratia sufficientis nec PP. nec script. nec antiqui Scholastici meminerunt; ergo est conficta à recentioribus Theologis, qui magis rationi & principiis philosophicis, quam scripturæ & doctrinæ SS. PP. inniuntur.

4°. Dato quod nomen gratia sufficientis SS. PP. non usurpaverint, rem ipsam hoc nomine : gratia sufficiens : significatam semper admiserunt, sic act. 7. v. 51. dicitur : *Vos semper Spiritui Sancto resistitis.* Gratia autem cui resistitur est gratia sufficiens. SS. PP. meminerunt gratia, quam excitantem, prævenientem, operantem appellant, illa autem est gratia sufficiens. Veteres Scholastici admittunt auxilium, quod movet quidem

dem ad conversionem, sed ipsam conversionem non efficit. Ità S. Th. hic Q. 112. a. 2. ad 2. *Contingit quandoque, quod Deus movet hominem ad aliquod bonum, non tamen perfectum: Et talis preparatio precedit gratiam (intellige habitualem) sed quandoque statim perfecte movet ipsum ad bonum, Et subito gratiam (intellige habitualem seu justificantem) homo accipit; atqui auxilia, quæ movent ad conversionem eam tamen non efficiunt, non sunt auxilia efficacia sed sufficientia, quinimò præceptor noster nomen gratiæ sufficientis agnoscit loco in conclusione cit.*

3. tium: Auxilium sufficiens est, quod dat potestatem ad agendum; sed de facto potestas ad agendum provenit ab auxilio efficaci, ità ut sine auxilio efficaci non possimus bene operari: ut probatur ex pluribus locis S. Aug. nam 1. lib. ad Bonif. cap. 19. hæc Christi verba apud Joannem: *nemo potest venire ad me nisi Pater, qui misit me traxerit eum; explicat de gratiâ efficaci. Trahitur (inquit) miris modis, ut velit ab illo, qui novit intus in ipsis hominum cordibus operari, non ut homines (quod fieri non potest) nolentes credant, sed ut volentes ex nolentibus fiant; Supponit igitur S. Aug. neminem gratiâ efficaci destitutum posse ad Christum venire, eodem modo D. Ang. hic Q. 109. Ferè per totam quæstionem inculcat, hominem non posse ad Deum converti nisi à Deo convertente, sed Deus hominem convertit ad se per gratiam efficacem; ergo potentia conversionis non est à gratiâ sufficiente sed efficaci.*

4. posse operari dupliciter sumitur: 1. mò Ut complectatur solum illa, quæ requiruntur & pertinent ad actum primum, & tale posse habetur per gratiam sufficientem. 2. dò Ut complectatur omnia necessaria ad actum operandum & in hoc sensu sunt intelligendi SS. PP. quamvis enim voluntas adjuta per gratiam sufficientem

DE GR
tem non indi
le possit oper
teriori gratiâ
tutis corrob
2. 2. Pot
antecedens ha
non conjungi
se solo præstat
operari simplic
potentiam co
stam, unde ex
tur impotentia
hoc sensu inte
nem venire ad
nem posse ad I
Si autem q
cente bonum
2. Id oriri
gere possit,
lare. Si au
requi? non
gratiâ efficaci
non ambulet:
dico non est e
tatem solâ gr
tari, eò quod
temporales m
atum: Jux
est auxilium sm
constat autem
centiæ Adam h
torem in hoc
senius totam dit
tu Innocentiæ,
naturæ corrupt
1. 2. Theo

rem non indigeat alio auxilio, ut bonum supernaturale possit operari, attamen ut actu operetur indiget ulteriori gratiâ, quâ ad integrum & perfectum opus virtutis corroboretur.

R. 2. Potentia alia est antecedens, alia consequens, antecedens habet omnia requisita ad actum primum, & non conjungitur cum actu secundo, auxilium sufficiens se solo præstat potentiam antecedentem, & dat posse operari simpliciter in sensu diviso, auxilium efficax dat potentiam consequentem actui infallibiliter conjunctam, unde ex denegatione auxilii efficacis solum inferitur impotentia consequens & in sensu composito & in hoc sensu intelligendi sunt SS, PP. dum asserunt neminem venire ad Deum posse nisi à patre trahatur, neminem posse ad Deum converti nisi Deo convertente.

Si autem quæras cur voluntas adjuta auxilio sufficiente bonum actum non operetur?

R. Id oriri ab ipsamet voluntate, quæ etsi bonum agere possit, ipsum tamen non vult executioni mandare. Si autem rursus interroges, quare non velit exequi? non est respondendum: id contingere, quod gratiâ efficaci careat, sicut, si quærat, cur infirmus non ambulet: non est dicendum id fieri: quia à medico non est curatus, sed est respondendum: voluntatem solâ gratiâ sufficiente adjutam non velle operari, eò quod sit iniqua, iniqua autem est: quod res temporales magis diligit, quam Deum.

Actum: Juxtâ Phrasin Augustinianam gratia sufficiens est auxilium sine quo non gratia efficax est auxilium quo constat autem ex doctrinâ S. Aug. quod in statu Innocentiæ Adam habuerit auxilium sine quo non, nunc autem in hoc statu datur auxilium quo, unde Jansenius totam differentiam sumit gratiæ integritatis in statu Innocentiæ, & gratiæ medicinalis Christi in statu naturæ corruptæ: quod gratia integritatis fuerit solum

sufficiens, & gratia medicinalis sit solum efficax.

R. Et in statu naturæ integræ & in statu naturæ lapsæ est tam auxilium *sine quo non* sive gratia sufficiens, quam auxilium *quo* sive gratia efficax, sed diverso modo: in statu naturæ integræ habebat homo completum posse, quod nullo indigebat ex parte posse auxilio vires adjuvante, sed sufficiebat auxilium generale potentiam ad actum applicans, cum enim ratio & voluntas esset perfectè subjecta Deo & appetitus rationi, poterat in bono, quod acceperat perseverare, si vellet; hoc est: poterat sine aliquo auxilio speciali sibi dare voluntatem perseverandi, quamvis ad hoc indigeret auxilio generali, quo Deus operatur in omni operante, at in statu naturæ corruptæ deest aliquid ex parte naturæ infirmæ, ut possit.

Sequuntur argumenta contrà gratiam sufficientem hominis iusti.

I. I. Sumitur ex pluribus locis S. Aug. in quibus videtur indicari: etiam iustis quandoque denegari gratias sufficientes. Petrus antequam negaret Christum absque dubio iustus erat juxta testimonium Christi Joannis 13. *Et vos mundi estis* atqui Petro gratia sufficiens defuit instante præcepto & urgente tentatione quia juxta S. Aug. illa negatio non tam erat socordix, quam negligentix, quæ ex eo proveniebat, quod Deus ipsum deseruerat.

R. Petri desertio à S. Aug. non carentiæ gratiæ sufficientis, sed carentiæ gratiæ efficaci adscribi, ut enim dicit: Petro cum negavit Christum adfuit parva & imperfecta boni voluntas, quâ intelligitur gratia sufficiens sed defuit magna & robusta voluntas, quæ est voluntas roborata gratiâ efficaci, subtractio autem gratiæ efficaci facta à Deo in homine iusto est vera iusti desertio non adæquata quidem, quæ cujusvis gratiæ negationem complectitur, sed inadæquata solum, ex quâ subtra-

ctione

DE GRATIA
 tione inadæquata
 nitatem agnoscit
 enim iustus auxilio
 succumbat, satis
 intelligit, quantum
 mi parentis fuerit in
 dum: Si homo
 tam gratiam suffici
 ditam ad implendum
 plere præceptum:
 habeat potentiam
 implendum præcep
 to. Ut liberè qu
 posse implere vel n
 utrumque opposit
 tum & ex speciali
 bertatem non req
 oppositum, sed t
 re se & aliud ex au
 rari habitus parat
 tate ambulare &
 tam potestatem ad
 tate ambulare no
 homo infirmus pe
 sequendo concupi
 potest implere præ
 ptum: Qui ne
 sine quo non, non
 atqui in nostrâ viâ
 auxilium gratiæ vi
 potentiam comple
 ergo non potest ab
 re. Dupliciter
 tate & indirectè
 te, quod possum

Etione inadæquatâ gratiæ homo sufficienter suam infirmitatem agnoscit vid. quod nihil sine gratiâ possit; cum enim justus auxilio efficaci destitutus semper tentationi succumbat, satis suam infirmitatem experitur, & intelligit, quantum vulnus sibi per inobedientiam primi parentis fuerit inflictum.

2dum: Si homo justus non semper habeat receptam gratiam sufficientem sive potentiam proximè expeditam ad implendum præceptum non liberè omittit implere præceptum: cum sine viribus sufficientibus non habeat potentiam expeditam ad implendum vel non implendum præceptum.

3. Ut liberè quis impleat præceptum, debet illud posse implere vel non implere propriâ applicatione ad utrumque oppositum N. ex applicatione propriâ ad unum & ex speciali auxilio ad aliud Con. explico: ad libertatem non requiritur æqualis potestas ad utrumque oppositum, sed sufficit quod voluntas possit unum ex se & aliud ex auxilio alterius: ut explicatur exemplo cæci habentis paratum directorem, hic cæcus potest rectè ambulare & cæspitare, non tamen habet æqualem potestatem ad utrumque, ex se potest cæspitare, rectè ambulare non potest sinè auxilio directoris. Sic homo infirmus potest omittere impletionem præcepti sequendo concupiscentiam ex propriâ applicatione, potest implere præceptum ex auxilio gratiæ oblato.

4tium: Qui non habet in suâ potestate auxilium sinè quo non, non potest absolutè implere præceptum; atqui in nostrâ viâ homo justus non habet in potestate auxilium gratiæ victricis adjuvantis posse & facientis potentiam completam & proximè expeditam ad posse; ergo non potest absolutè implere præceptum.

5. Dupliciter aliquid esse in nostrâ potestate directè & indirectè, illud est directè in nostrâ potestate, quod possumus nobis dare ex determinatione pro-

prii arbitrii, & ita auxilium gratiæ victricis non est in nostrâ potestate. Illud est indirectè in nostrâ potestate, quod daretur nobis, si ex determinatione nostri arbitrii non poneremus impedimentum, & hoc modo auxilium gratiæ victricis est in nostrâ potestate; quod sufficit, ut non impletio præcepti ex carentiâ auxilii nobis imputetur, quod enim homo ponat obstaculum habet à seipso, quod non ponat obstaculum habet à gratiâ, ideoque dum ponit obstaculum, liberè ponit: quia ponit cum potentiâ ad non ponendum, quamvis ista potentia sit ex auxilio gratiæ per misericordiam Dei prævenientis: ponere enim obstaculum est sequi concupiscentiam & se determinare ad amorem creaturæ, removere obstaculum est ex gratiâ Dei determinantis ad amorem divinum, habetur igitur plena libertas ad utrumque oppositum, quia voluntas peccantis se ita determinat ad amorem creaturæ, ut possit determinari ad amorem Dei per gratiam, & ita voluntas perseverantis in gratiâ determinatur ad amorem Dei ut possit se determinare ad amorem creaturæ.

Inst. Si Deus præveniret voluntatem illam per auxilium speciale movendo ad amorem præceptum, tunc voluntas se non determinaret ad amorem contrarium præcepto & consequenter non poneret obstaculum gratiæ victrici ergo prius denegat auxilium quam homo ponat impedimentum.

R. In genere causæ materialis dispositivæ in creaturâ deficiente prior est denegatio auxilii quam positio impedimenti, in genere causæ efficientis prior est positio impedimenti quam denegatio auxilii; sicut e contra in homine in gratiâ perseverante in genere causæ materialis dispositivæ prior est determinatio ad amorem Dei, quam receptio auxilii, in genere tamen causæ efficientis prior est auxilium movens ad amorem, quam consensus in amorem; solent hoc exemplificare Thomista

DE GRATIA
 mitæ exemplo
 per fenestram clat
 ad apertionem fene
 nestræ concurre in
 quam ingressione
 tum: Qui act
 potest venire Roma
 nire; sed homo in
 habet gratiam vict
 impleat præceptum
 potest illud imple
 a. Simile argum
 escap. 159, quod
 si caret auxilio re
 qui nulli imputaru
 id quod argumentu
 veri arbitrii divi
 nare possit, pote
 ratur, dicitur eni
 Deo recede à nobis
 arbitrii impedire
 impedire, non im
 impedimentum præ
 tantum in se est
 cui enim omnes ho
 rantur, qui in s
 fuit sole mundum
 qui oculos claudit,
 licet videre neque
 Et quâ doctrinâ ho
 non habet equum
 rum non potest
 ram Con, qui r
 ment oblatum &
 man N. homo in

mixtæ exemplo sæpiùs à D. Ang. adducto aëris intrantis per fenestram clausam, cujus ingressio activè concurret ad apertionem fenestæ, nihilominus tamen apertio fenestæ concurret in genere causæ materialis ad prædictam ingressionem.

4to tum: Qui actu non habet equum, nec sinè equo potest venire Romam, absolutè non potest Romam venire; sed homo infirmus quamvis justus non semper habet gratiam victtricem, sinè quâ non potest sufficienter implere præceptum; ergo simpliciter & absolutè non potest illud implere ut docuit Jansenius in 1ma prop.

2°. Simile argumentum format S. Th. lib. 3. C. geneses cap. 159. quod videatur homini non posse imputari, si careat auxilio requisito ad credendum, sperandum, quia nulli imputatur, quod non à se sed ab alio dependet, ad quod argumentum ita R. det: *licet aliquis per motum liberi arbitrii divinam gratiam nec promereri nec advocare possit, potest tamen seipsum impedire, ne eam recipiat, dicitur enim de quibusdam Job. 21. Dixerunt Deo recede à nobis; Et cum hoc sit in potestate liberi arbitrii impedire divina gratia receptionem vel non impedire, non immeritò in culpam imputatur ei, qui impedimentum præstat gratia receptioni, Deus enim quantum in se est, paratus est omnibus gratiam dare, vult enim omnes homines salvos fieri; sed illi soli gratiâ privantur, qui in seipsis gratia impedimentum præstant, sicut sole mundum illuminante in culpam imputatur ei, qui oculos claudit, si ex hoc aliquod malum sequatur, licet videre nequeat, nisi lumine solis preveniatur;* Ex quâ doctrinâ hoc modo in formâ respondetur: qui non habet equum nec actu datum nec oblatum sive paratum non potest simpliciter & absolutè venire Romam Con. qui non habet equum datum, bene tamen oblatum & paratum, non potest venire Romam N. homo infirmus quamvis non semper actu ha-

beat gratiam victricem sibi datam, semper tamen habet actu illam oblatam, quæ daretur, si non poneret impedimentum sese ad malum applicando.

Argumenta contra non datam gratiam sufficientem parvulorum & impiorum sunt sequentia.

Immum: Juxtà Apost. 1. ad Timot. 2. *Deus vult omnes homines salvos fieri & ad agnitionem veritatis venire;* ergo omnibus etiam parvulis largitur media, quæ ad salutem sufficiunt: quia ille, qui sincere vult finem, vult etiam media ad finem consequendum necessaria.

R. Deus vult omnes homines salvos fieri voluntate antecedente Con. voluntate consequente N. ex voluntate antecedente malè colligitur omnes in individuo parvulos recipere aut proximè aut remotè gratiam sufficientem aut medium sufficiens ad salutem; voluntas enim antecedens est, quâ Deus aliquid vult non cum omnibus circumstantiis, voluntas autem, per quam decernuntur & conferuntur media ad salutem necessaria est consequens, voluntas antecedens à Doctore nostro comparatur cum voluntate judicis, qui vult quidem homicidam à supplicio mortis liberare, prout civis est, voluntate antecedente, quâ vult omnium civium incolumnitatem, attamen voluntate consequente non vult civem homicidam vivere, ideoque etiam non assumit media ad conservandam vitam hujus homicidæ.

2dum Christus pro omnibus hominibus mortuus est, unus (inquit Apostolus) pro omnibus, ergo vi meritorum Christi omnibus etiam parvulis conferuntur gratiæ sufficientes ad salutem.

R. Christum pro omnibus in individuo hominibus sufficienter mortuum fuisse, non verò efficaciter seti, quod idem est, Christus pretium ad omnium hominum redemptionem sufficiens exsolvit, dum Patri mor-

DE GRATIA
 mortem suam in
 bonorum salutem
 salutem consequer
 illa mors, ille valo
 illa auxilia quamvi
 non recipiuntur ju
 pultit. cap. 3. ubi
 omnibus esse mo
 noris Christi non
 sunt: est ille pro o
 meri mortis ejus be
 quibus meritum p
 guntur absumus à se
 reprobo, sed pr
 cum non solum pro
 quibus plures reci
 justificantem, quâ
 quum: Si parv
 em non minus sun
 us & damnati, q
 etiam salutis.
 N. conseq.
 re antecedente sa
 ut generale reme
 de, potest omni
 re consequenti r
 applicetur Baptism
 applicabilis. Ex q
 statu damnationis
 Baptismus institutu
 ribus in peccato o
 etiam parte parvuli,
 solute vivere, nasc
 ti, ideoque illis c
 remedio salutis sust

DE GRATIA ACTUALI EJUSQUE DIVIS. 66;
 mortem suam infiniti valoris obtulit, quâ omnium
 hominum salutem est promeritus, simulque auxilia ad
 salutem consequendam necessaria, sed illud pretium,
 illa mors, ille valor non omnibus applicatur. proinde
 illa auxilia quamvis omnibus oblata ab omnibus actu
 non recipiuntur juxtâ doctrinam Con. Trid. sess. 6. de
 justif. cap. 3. ubi postquam definivit, Christum pro
 omnibus esse mortuum disertè pronuntiat fructum
 mortis Christi non omnibus communicari; formalia
 sunt: *etsi ille pro omnibus mortuus est, non omnes ta-*
men mortis ejus beneficium recipiunt, sed ii duntaxat,
quibus meritum passionis ejus communicatur. Longè
 igitur absumus à sensu Calviniano. Christum pro nul-
 lo reprobis, sed pro solis prædestinatis mortuum fuisse,
 cum non solum pro prædestinatis sed etiam reprobis, ex
 quibus plures recipiunt & auxilia actualia & gratiam
 sanctificantem, quâ ad tempus justificantur, sit mortuus.

3° tium: Si parvuli carent medio sufficienti ad salu-
 tem non minùs sunt in statu damnationis, quam dæmo-
 nes & damnati, quibus nulla amplius suppetunt media
 æternæ salutis.

4°. N. conseq. Disparitas est: Deus voluit volun-
 tate antecedente salutem parvulorum, & pro eâ insti-
 tuit generale remedium Baptismi, quod quantum est
 de se, potest omnibus applicari & nihilominus volun-
 tate consequenti non voluit, quod omnibus parvulis
 applicetur Baptismus, imò quod aliquibus sit proximè
 applicabilis. Ex quo tamen non sequitur, quod sint in
 statu damnationis sicut dæmones: quia ex unâ parte
 Baptismus institutus est pro omnibus viatoribus existen-
 tibus in peccato originali, non pro damnatis & ex al-
 terâ parte parvuli, antequam moriantur, possunt ab-
 solutè vivere, nasci & lavacro regenerationis regenera-
 ri, ideoque illis offertur saltem remotè auxilium pro
 remedio salutis sufficiens.

atum. Si Deus in pœnam præcedentium peccatorum impiis auxilia sufficientia subtrahat, peccata, quæ ex subtractione auxilii possibilitatis sequuntur, ipsi Deo imputabuntur, qui ad bonum illos impotentes fecit.

R. Obdurationem & peccata ex obduratione admissa dupliciter spectari posse: vel ut peccata sunt, vel ut pœna præcedentis peccati: ut peccata sunt, soli homini obdurato imputantur; ut verò sunt pœnæ, non soli homini sed Deo imputantur, quatenus præcedentia peccata per permissionem sequentium castigat. Priora peccata, quibus dignum se præbuit peccator, ut à Deo desereretur & cor illius obduraretur, illi soli imputantur, non Deo: quia sic peccata sunt, ut non sint pœna peccati constat ex doctrinâ S. Aug. l. 5. C. Jul cap. 3. *Cacitas cordis, quam solus removet illuminator Deus, & peccatum est, quo in Deum non creditur, & pœna peccati, quâ cor superbum dignâ animadversione punitur, & causa peccati, cum malè aliquid cæci cordis errore committitur.*

stum Si peccato imputando sufficiat quod ex peccato præcedente gratia sufficiens denegetur, sequitur: quod motus primi passionum, ignorantia invincibilis, infidelitas negativa imputentur ad culpam.

R. Negando sequelam: quia non quodcunque peccatum antecedens sufficit ad imputandum illud, quod sequitur, sed illud duntaxat, quod liberâ voluntate à nobis est commissum, ideò motus primò primi, amentia à nativitate habita, infidelitas negativa non sunt peccata, sed pœnæ quædam non ex peccato personæ sed ex peccato naturæ nobis inexistentes, ideò bene damnata est ab Alex. VIII hæc propositio: *in statu naturæ lapsæ ad peccatum mortale & demeritum sufficit illa libertas, quâ voluntarium & liberum fuit in suâ causâ vid. peccato originali & voluntate Adami peccantis.*

Ulti-

Ultimum: Ak
nem in ordine s.
generis nullum om
zum, adeoque re
dam & inermem
fallum est quod hi
gentur.

R. N. conseq.
& Paganos, quam
pius tamen habere
provenientem vic
tionem & pia
Deum motionem,

QU

Quomodo gratia eff

Suppono: Gratia
lum possumus
cuius pie & Christia
tati omnes Cathol
est difficultas: in
libertatem arbit
meritis de gratiâ
Molinæ è Societate
nem non ex se sec
litas gratiæ suum
gratiâ efficacem
gratiâ sufficiente
tam differentiam
consistere, quod
illis circumstantiis
entium dat, in q
tionatam prævid
ta autem gratia in

Ultimum : Alex. V. II. damnavit hanc propositionem in ordine 5. *Pagani Judæi heretici alique hujus generis nullum omnino recipiunt à Jesu Christo influxum, adeoque rectè inferes in illis esse voluntatem nudam & inermem sine omni gratiâ sufficiente ; ergo falsum est quod his aliquando gratiæ sufficientes dene-
gentur.*

R. N. conseq. Quia certum est plurimos Judæos & Paganos, quamvis ad fidem non convertantur, sæpius tamen habere aliquem influxum ex meritis Christi provenientes vid. aliquam subinde intellectus illustrationem & piam quamvis debilem voluntatis ad Deum motionem.

QUÆSTIO III.

*Quomodo gratia efficax concordat cum libertate & dif-
fert à sufficiente ?*

Suppono: Gratia efficax est cujus beneficio non solum possumus piè & Christianè vivere, sed etiam actu piè & Christianè vivimus. Talem gratiam actualem dari omnes Catholici admittunt, inter quas gravissima est difficultas: in quo efficacia hujus gratiæ consistat, ut libertatem arbitrii humani non lædat, ii, qui in his materiis de gratiâ plurimum sequuntur placita Lud. Molinæ è Societate Jesu, censent gratiam esse efficacem non ex se sed ab eventu solo, quando vid. voluntas gratiæ suum præbet assensum, ex quo inferunt gratiam efficacem nihil ex parte sui habere plus, quam gratiam sufficientem, quæ omni consensu caret, sed totam differentiam gratiæ efficacis à sufficiente in hoc consistere, quod illa gratia sit efficax, quam Deus in illis circumstantiis, loci, temporis aliorumque accidentium dat, in quibus per scientiam mediam sive conditionatam prævidit voluntatem gratiæ consensuram; Nlla autem gratia inefficax & purè sufficiens sit, quæ

datur in illis circumstantiis, in quibus prævidit Deus hominem non esse consenturum. Discipuli S. Thomæ econtrà contendunt efficaciam esse intrinsecam gratiæ, ità ut gratia efficax ex se infallibiliter moveat flectat & determinet ad liberum consensum voluntatis.

Utraque igitur Pars in his convenit: 1° mò dari gratiam efficacem, quâ Deus in nobis operatur velle & perficere. 2° dò. Gratiam efficacem esse semper conjunctam cum actuali operatione & consensu liberi arbitrii, cum detur ad actu operandum & sit adiutorium Dei, quo aliquid fit. 3° dò. Quod per gratiam efficacem non tollatur libertas indifferentiæ requiritæ ad statum libertatis hujus viæ, ut definivit Trid. sess. 6. de justif. can. 4. *Si quis dixerit, liberum hominis arbitrium à Deo motum & excitatum nihil cooperari assentiendo Deo excitanti atque vocanti, quo ad obtinendam justificationis gratiam se disponat ac preparat, neque posse dissentire, si velit, sed veluti inanime quoddam nihil omninò agere, mereque passivè se habere, anathema sit*: In hoc autem consistit lis & controversia inter utramque partem 1° mò. An efficacia infallibiliter gratiæ conjuncta conveniat eidem ab intrinseco: hoc est ratione alicujus prædicati sibi intrinseci pro priori ad operationem & consensum voluntatis 2° dò Utrum denominatio efficacis proveniat solum ab aliquo extrinseco eventu secuto & præviso, ità ut eadem entitas gratiæ bona v g inspiratio conjuncta cum effectu sit & dicatur efficax, disjuncta verò ab effectu sit mere sufficiens. His pro claritate præmissis.

DICO. *Prædestinatis per gratiam Christi, non solum datur, ut perseverare possint, sed ut perseverent* S. Th. 2. 2. Q. 137. a. 4. ad 2. Sive gratia efficax non habet efficaciam à libero consensu sed eundem causat & in hoc differt à gratiâ purè sufficiente.

Probatur 1. Auxilium illud non sortitur suam efficaciam

DE GRATIA
 etiam ab effectu, c
 precedit effectum
 in haciam: sive au
 licitatis effectum, sic
 dum precedit actione
 factum: efficacia en
 Ezechielis 36. v. 26.
 Et factum, ut in pra
 non confidatis & op
 ag. 1. de spir. & lit
 facti: non enim
 non est promitte
 ratione suam efficaci
 rationis.
 1° dò. Dum sunt d
 licite gratiæ, un
 gratiam; unde
 rem gratiam qua
 et ipsa gratiâ: j
 Quis te discernit:
 tu currentis, sed
 semper potest venire.
 et illam: Ratio igit
 et ratio Paris ne
 tum utriusque est con
 ni Apostolus etiam
 tem attribuit: gra
 3° dò. Gratia effi
 ratione, quam habet
 etia; atqui hæc in
 ratione convenit g
 tem: quia gratia in
 conversione, inqu
 etiam & voluntate
 u, sed in priori, c

DE GRATIA ACTUALI EJUSQUE DIVIS. 667
faciam ab effectu, quod suâ efficacîâ ordine causalita-
tis præcedit effectum; atqui auxilium, quo Deus facit,
ut faciamus: sive auxilium efficax præcedit ordine cau-
salitatis effectum, sicut omnis applicatio causæ ad agen-
dum præcedit actionem, & omnis causa præcedit ef-
fectum: efficacia enim auxiliî est causa secuti effectûs
Ezechielis 36. v. 26. *Dabo vobis cor carneum. v. 27.*
Et faciam, ut in præceptis meis ambulatis, & judicia
mea custodiatis & operemini. Hoc autem secundum S.
Aug. l. de spir. & lit cap. 24. *Deus promittit, quod*
ipse facit: non enim ipse promittit, & alius facit, quod
jam non est promittere sed prædicere. Ergo gratia non
accipit suam efficaciam ab effectu, sed habet ex suis
intrinsicis.

2dò. Dum sunt duo, quorum unus consentit, alter
dissentit gratiæ, unus habet efficacem, alter ineffica-
cem gratiam; unde provenit quod unus habeat effica-
ciorum gratiam quam alter? non ex unius consensu,
sed ex ipsâ gratiâ: juxtâ responsum Apostoli I. ad Cor.
4. *Quis te discernit? Rom. 9. v. 15. Non volentis ne-*
que currentis, sed misertentis est Dei & Jois 6. v. 44.
Nemo potest venire ad me nisi Pater qui misit me traxe-
rit illum: Ratio igitur quare unus veniat & alter non,
est tractio Patris non per gratiam sufficientem: illa
enim utrique est communis; sed per gratiam efficacem,
cui Apostolus etiam suam conversionem & discretio-
nem attribuit: *gratia Dei sum id quod sum.*

3tiò. Gratia efficacia consistit in infallibili conne-
xione, quam habet cum effectu, ut admittit pars ad-
versa; atqui hæc infallibilis connexio gratiæ cum con-
versione convenit gratiæ ante effectum vel conversio-
nem: quia gratia infallibilem habet connexionem cum
conversione, inquantum à Deo datur ex intentione
efficaci & voluntate consequente hominem converten-
di, sed in priori, quo gratia antecedit conversionem.

convenit ipsi, quod detur ex intentione efficaci & voluntate consequente hominem convertendi, ergo etiam habet infallibilem connexionem cum conversione.

4to. Sint duo iusti, quorum unus vincitur alter non vincitur tentatione eadem; qui vincit tentationem, majores debet gratias Deo rependere, sed non teneretur magis esse gratus Deo, si æqualiter ambo potuissent vincere & gratiam æqualem à Deo datam habuissent, quam potuisset uterque facere efficacem, quia non plus habuisset virium gratiæ Paulus à tentatione victus, quam Petrus tentationem vincens.

5to. Demum: quamvis habeamus gratias sufficientes, tenemur tamen quotidie orare pro gratiâ efficaci: quid enim aliud petimus in oratione Dominicâ: *Et ne nos inducas in tentationem*, quam ut non, qui sumus sufficientes vincere tentationes, illis succumbamus; atqui illud foret superfluum, si penes eum, qui habet auxilium sufficiens, sit illud ipsum auxilium sufficiens suâ cooperatione reddere efficax.

Obj. 1. Zach. 1. v. 3. jubemur ad Deum converti, ut ipse ad nos convertatur: *Convertimini ad me & convertar ad vos*, ergo consensus voluntatis nostræ in gratiam saltem prioritate naturæ præcedit actionem Dei nos convertentis ac proinde gratia voluntatem non prædeterminat sed potius ab ipsâ voluntate determinatur ut indicare videtur Apost. 2. Cor. 6. v. 1. *Exhortamur, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis.*

R. Quando in Ss. litteris dicitur; convertimini ad me & ego convertar ad vos admonemur nostræ libertatis, cum autem respondemus converte nos Domine ad te & convertemur. Fatemur nos gratiâ Dei præveniri, quod autem gratiam Dei in vacuum non recipiamus, eique non desimus, est ipsiusmet gratiæ effectus ut exprimit S. Aug. 1. de corrept. & grat. cap. 8. *Secun-*

dum

DE GRATI
am gratiam D
voluntatis. Volun
sequitur gratiam,
perseveret delectat
firmitudinem.

Obj. 2. Con.
docet: hominer
velit, ergo quælib
cum dissensu, e
nexionem cum c
bet efficaciam in
R. PP. in Tr
pugnatur; 1 mi
tum & excitatum
renti & excitanti
quod gratiæ, qu
sui dissentite: ut
quod tenemus vol
tati, ad voluntat
in dum actu movi

Dicit. Potentia
aci conjuncta nu
gratia suo effectu
minimò inutilis &
4. Idem solve
quod gratia conge
gratia sufficiens (i
quam obtineat e
sufficientem judican
2do Aliqua pe
intraneæ, quod a
alioquin dicendu
râ, non potuisse
3to Facultas p
sui, sæpè reducit

dum gratiam Dei non contra eam libertas defenditur voluntatis. Voluntas quippe humana non libertate consequitur gratiam, sed gratia potius libertatem, & ne perseveret delectabilem perpetuitatem & insuperabilem fortitudinem.

Obj. 2. Con. Trid. Sess. 6. de justif. cap. 4 docet: hominem Deo vocanti posse dissentire, si velit, ergo quælibet gratia actualis potest conjungi cum dissensu, ergo nulla habet infallibilem connexionem cum consensu & consequenter nulla habet efficaciam independentem à consensu.

R. PP. in Trid. duos errores hæreticorum oppugnarunt: 1. mum: quod liberum arbitrium motum & excitatum à Deo non cooperetur Deo moventi & excitanti, sed merè passivè se habeat; 2. dum quod gratiæ, quanquam velit, non possit resistere seu dissentire: utrumque errorem & nos rejicimus. 1. mò tenemus voluntatem Deo moventi verè cooperari, 2. dò voluntatem reverà dissentire posse, quæ etiam dum actu movetur, potest non agere imò peccare.

Dices, Potentia illa non agendi cum gratiâ efficaci conjuncta nunquam in actum reducitur; cum gratia suo effectu nunquam frustretur; ergo est omninò inutilis & otiosa.

R. Idem solvendum adversariis, qui fatentur, quod gratia congrua semper obtineat effectum, & gratia sufficiens (sive ut dicunt) incongrua nunquam obtineat effectum, & tamen gratiam sufficientem judicant utilem.

2. dò Aliqua potentia vel facultas non ideo est frustranea, quod ad actum secundum non reducatur; alioquin dicendum foret, Beatos, cum erant in viâ, non potuisse non perseverare.

3. tiò Facultas peccandi, quæ est cum gratiâ efficaci, sæpè reducitur ad actum secundum, non quidem

in

in sensu composito, quamdiu nempe per gratiam eadem manet mentis & cordis affectio, sed tantum in sensu diviso, quando vid. affectus in virtutem sive propensio ad bonum amore peccati superatur. Sicut vir sapiens quamvis habeat potentiam physicam se se precipitandi ex fenestrâ, nunquam tamen illud actu tentabit, quamdiu erit sapiens, sed si ex sapiente fiat amens, non poterit solum sibi vitam eripere per precipitium, quemadmodum dum erat sapiens, sed etiam de facto hoc modo sibi vitam eripiet

Obj. 3. gratia efficax in quantum efficax non est præveniens nostrum arbitrium liberum, sed concomitans sive simul cum illo influens in piam operationem.

R. Gratia efficax ex eo dicitur efficax, quia efficit, ut nostrum liberum arbitrium operetur, ideoque involvit implicantiâ: quod gratia efficax sit, & tamen concomitans: quia si efficax est, influit in consensum voluntatis, & consequenter prioritate naturæ est prior consensu, sicut omnis causa influens est prior suo effectu.

Obj. 4. Si liberum arbitrium non operetur, gratia non erit efficax, ergo penes liberum arbitrium est dare gratiæ efficaciam.

R. N. consequentiâ: nemo enim consentiendo facit gratiam efficacem, sed exhibet solum signum à posteriori, quod habuerit gratiam efficacem: consensus quippe liberi arbitrii ordine naturæ præsupponit gratiam efficacem; eodem modo non consentiens non facit gratiam inefficacem, sed solum signum exhibet à posteriori, quod gratia & vocatio Dei non fuerit efficax, sed solum sufficiens.

Obj. 5. S. Aug. l. 1. Ad simplic. Quæst. 2. efficaciam gratiæ in hoc constituere videtur, quod Deus illam attemperaverit nostræ affectioni, eamque det

in

DE GRAT
in illis circum
ros. Verba S.
quæsi sint, tan
illis solum sequa
riuntur idonei
non volentis neg
hoc modo vocari
cationem & pot
quomodo scit ei c
R. Illa verb
quam suavitate
que movet sicut
gratiæ non ta
Quia voluntate
libertati congru
tatis in diversis
tes & dispositi
moveat, deb
movere; de
hoste occurren
Voluntas timic
iæ & gloriæ;
one peccati pul
movebit fortiter
superando tenta
nidam per tim
candò incurrat
retur efficaciter
gratiæ tentatio
stavit, quia q
dispositioni con
tio efficacem fac
S. August. pat
nem non sequun
rim, sed non est

in illis circumstantiis, in quibus scit nos consensuros. Verba S. D. sunt, *ut quamvis multi uno modo vocati sint, tamen quia non omnes uno modo affecti sunt, illi solum sequantur vocationem, qui ei capienda reperiuntur idonei, & illud non minus verum sit, igitur non volentis neque currentis sed miserentis est Dei, qui hoc modo vocavit, quo aptum erat eis, qui secuti sunt vocationem & post pauca cuius miseretur: sic eum vocat, quomodo scit ei congruere, ut vocantem non respuat.*

R. Illa verba S. Aug. nihil amplius indicant, quam suavitatem divinæ motionis: quæ unumquemque movet sicut aptus est moveri; nam auxilium gratiæ non tantum est efficax, sed etiam suave. Quia voluntatem secundum, quod ipsius naturæ & libertati congruit, movet, unde cum natura voluntatis in diversis hominibus diversas habeat inclinationes & dispositiones, ut efficaciter simul & congruè moveat, debet auxilium in diversis diversimodè movere; declaratur res exemplo: fortis & timidus hoste occurrente diversimodè moventur ad pugnam. Voluntas timidi ad fugam, fortis ad amorem victoriæ & gloriæ; ponatur quod uterque eadem tentatione peccati pulsetur, Deus dans victoriam utrique movebit fortem ad amorem gloriæ æternæ, quam superando tentationem obtinere potest, movebit timidum per timorem pœnæ æternæ, quam ne peccando incurrat, tentationem vincit, uterque moveatur efficaciter: quia uterque ex efficaciâ divinæ gratiæ tentationem superat, & uterque movetur suaviter, quia quilibet movetur secundum quod suæ dispositioni congruit, non verò quod ipsi suo arbitrio efficacem faciant motionem & hunc esse sensum S. August. patet ex aliis, quæ de illis qui vocationem non sequuntur, ponit: *vocati quidem dici poterunt, sed non electi: & non jam similiter verum est, igitur*

igitur non miserentis Dei, sed volentis atque currentis est hominis: quoniam non potest effectus misericordia Dei esse in hominis potestate, ut frustra ille misereatur, si homo nolit.

Q U Æ S T I O I V.

An pro statu innocentie ad bene operandum necessaria fuerit gratia efficax.

Occasionem huic Quæstioni dedit Jansenius, qui sicut in statu naturæ corruptæ rejicit omnem gratiam sufficientem; ita in statu innocentie rejicit omnem gratiam efficacem, ponendo primariam differentiam gratiæ status innocentie & gratiæ medicinalis naturæ lapsæ in hoc: quod gratia in statu innocentie ita moveat liberum arbitrium, ut ejus consensum & determinationem expectaret, & ab assensu totam suam efficaciam sortiretur; gratia autem in statu naturæ corruptæ ita moveat voluntatem, ut consensum non expectet, sed infallibiliter inferat. Putat hanc doctrinam esse S. Aug. qui in l. de correptione & gratia hanc dat differentiam inter gratiam status innocentie & gratiam medicinalem hominis lapsi, quod gratia in statu innocentie fuerit indifferens dans posse. Sic enim ait cap. II. tale quippe erat adiutorium, quod desereret, cum vellet, & in quo permaneret, si vellet, non quo fieret ut vellet. . . . Secunda ergo plus potest, quàm etiam sit, ut velit & tantum velit, tantoque ardore diligit, ut carnis voluptatem contraria concupiscentem voluntate Spiritus vincat. Unde infert, quod gratia naturæ corruptæ non sit indifferens dans solum posse, sed tantum sit efficax dans facere contra quam.

DICO Virtute gratuita superadditâ virtuti naturæ, indiget homo in statu naturæ integræ quantum ad ~~mentem~~ id est ad operandum & volendum bonum superna-

tura-

DE GRATIA
 virtute: sed in statu
 ut ut sanctus, &
 virtuti operetur,
 tum in utroque sta-
 do ipso moveatur
 109. A. 2. O.
 centia ad actu in-
 tiam sufficientem
 Probatur: ne
 aut gratiæ infe-
 ctum secundum
 naturæ, si
 deniam & subor-
 tum primam; at-
 tio causæ secund-
 ta, ergo homo
 actus indiguit
 in quâ fundamet-
 tur in ratione
 ubi ita, manifest-
 corporales reducuntur
 in primum movere
 corporales, qua
 movens simplicitate
 nunquam naturæ
 naturæ perfectæ, no-
 moveatur à Deo
 indiget auxilio gra-
 tificet à Deo mo-
 ter duo. Primò
 quod . . . nulla re
 prodere, nisi virtute
 specialis propter
 qua quidem licet
 virtutem, reman-
 1. 2. Theol.

naturale: sed in statu nature corrupta quantum ad duo scilicet ut sanetur, & ulterius ut bonum supernaturalis virtutis operetur, quod est meritorium. Ulterius autem in utroque statu indiget homo auxilio divino, ut ab ipso moveatur ad bene agendum. S. Th. hic Q. 109. A. 2. O. sive necessaria fuit pro statu innocentiae ad actu in bono perseverandum præter gratiam sufficientem gratia ab intrinseco efficax.

Probat: necessitas gratiæ intrinsecè efficacis aut gratiæ inferentis infallibiliter suâ efficaciam actum secundum non solum est propter debilitatem nostræ naturæ, sed propter indispensabilem dependentiam & subordinationem causæ secundæ ad causam primam; atqui talis dependentia & subordinatione causæ secundæ ad primam fuit in statu innocentiae, ergo homo etiam in statu innocentiae ad singulos actus indiguit gratiâ efficaci & præmovente. Maj. In quâ fundamentum totius controversiæ est, fundatur in ratione S. Th. Q. 109. A. 1. O. ubi ita, manifestum est, quod, sicut motus omnes corporales reducuntur in motum cœlestis corporis, sicut in primum movens corporale: ita omnes motus tam corporales, quam spirituales reducuntur in primum movens simpliciter, quod est Deus: & ideo; quantumcunque natura aliqua corporalis, vel spiritualis ponatur perfecta, non potest in suum actum procedere, nisi moveatur à Deo & A. 9. homo in gratiâ existens ... indiget auxilio gratiæ, secundum alium modum, ut scilicet à Deo moveatur ad rectè agendum & hoc propter duo. Primò quidem ratione generali propter hoc, quod ... nulla res creata potest in quemcunque actum prodire, nisi virtute motionis divine. Secundo ratione speciali propter conditionem status humane naturæ, que quidem licet per gratiam sanetur quantum ad mentem, remanet tamen in ea corruptio & infectio

quantum ad carnem. Ergo gratia intrinsecè efficaci quâ indigemus ratione corruptionis etiam indigebat homo integer ratione subordinationis.

Obj. 1. S. Aug. sæpiùs affirmat Adamo innocenti & Angelis datum fuisse auxilium, non quo perseverarent, sed sine quo perseverare non possent: at qui auxilium sine quo non, non est efficax ab intrinseco, sed juxtâ explicationem ejusdem S. D. habet se respectu voluntatis sicut alimenta respectu vitæ, sicut lux respectu visionis, sicut navis respectu trajicientis flumen, quæ omnia non determinant ad videndum aut trajiciendum, sed actui secundo inserviunt ex solâ voluntatis determinatione, quæ illis pro libitu utitur aut rejiciendo non utitur.

R. Una & eadem motio potest esse adjutorium sine quo non sive gratia sufficiens & simul adjutorium quo sive gratia efficax, sed respectu diversorum, motio ad primum actum est adjutorium quo ad primum actum, & est etiam adjutorium sine quo non respectu subsequenter actus ad quem primus actus dat posse. Itâ adjutorium Ad uno collatum ad amorem fuit adjutorium sine quo non poterat perseverare, sed fuit adjutorium, quo amaret, ex quo amore poterat Adam se applicare ad perseverandum in amore, quamvis ut actu perseveraret, necessarium erat aliud adjutorium, quo perseveraret, & ideo dixit S. Aug. quod Adam acceperit adjutorium perseverantiæ, non quo fieret: ut perseveraret, sed sine quo per liberum arbitrium perseverare non posset.

Obj. 2. Gratia efficax talis est naturæ, ut non relinquatur in libertate voluntatis illam amplecti vel non amplecti sed invicte facit, ut voluntas semper illam amplectendo consentiat; tale autem non fuit adjutorium Adami, de quo S. Aug. *tale quippe*

ETAS

DE GRAT
*tas adjutorium
 permaneret, si
 &. Deus in
 talem dedit gra
 at ex illo amore
 continuandum
 actu continuare
 verò est solum it
 relinquatur liber
 præsupponat co
 pendet à præce
 le magis tribuit
 igitur Deus in st
 entia completè
 tali prædetermi
 operatur, erat
 vel non, quæ
 membræ vel no
 generali auxilio.
 Obj. ult. Me
 dam dona, qu
 dona supernatu
 quod auxiliu
 cens consequet
 tivum vel ulli de
 nis operibus co
 navit: eò quod
 gratiam efficac
 &. Tunc al
 quando itâ est
 arbitrio, sed l
 elicitive & app
 ex præcedente
 dati specialiter
 vio; sic actus*

erat adiutorium, quod desereret si vellet, & in quo permaneret, si vellet, non quo fieret, ut vellet.

R. Deus in statu innocentiae Adamo & Angelis talem dedit gratiam efficacem ad amorem iustitiae, ut ex illo amore proxime potentes essent ad amorem continuandum, ut tamen illum amorem iustitiae actu continuarent, indigebant auxilio generali, ubi verò est solum indigentia auxilii generalis, ibi actus relinquitur libero arbitrio: cum auxilium generale praesupponat completum posse, & quando actus dependet à precedente actu & consilio voluntatis, ille magis tribuitur libero arbitrio, quam Deo; cum igitur Deus in statu innocentiae dederit auxilia sufficientia completè, ut indigerent solo concursu generali praedeterminante, quo Deus in omni operante operatur, erat in potestate liberi arbitrii uti gratiam vel non, quemadmodum est in nostrà potestate uti membris vel non, licet iis non utamur sive praevio generali auxilio.

Obj. ult. Merita status innocentiae fuerunt quaedam dona, quae innitebantur gratiae, attamen illa dona supernaturalia nominare noluit S. Aug.: eo quod auxilium, quo illa merita creatura innocens consequabatur, non erat auxilium determinativum vel ulli dominans, e contra merita, quae nunc bonis operibus consequimur S. D. specialia dona nominavit: eò quod speciali ratione per determinationem & gratiam efficacem illa merita Deus in nobis operatur.

R. Tunc aliquis actus bonus dicitur à Deo dari, quando ita est à Deo, ut non sit applicativè à libero arbitrio, sed solum elicitive; quando verò actus & elicitive & applicativè est à libero arbitrio: eò quod ex praecedente actu & consilio fiat, non dicitur à Deo dari specialiter, etiamsi non fiat sine concursu praevio; sic actus liberi arbitrii naturales tribuuntur li-

bero arbitrio, nec sunt dona specialia, quamvis creatura per auxilium generale ad eas præmoveatur. Itaque cum adjutorium datum Adamo & Angelis illis dederit potestatem se applicandi ad actus meritorios, actus illi meritorii non erant specialia dona Dei, sicut actus boni hominis infirmi qui fiunt auxilio gratiæ victricis non præsupponentis completum posse.

DISPUTATIO XXVI.

De causâ gratiæ.

Quia gratia actualis est motio transiens nec permanenter animam perficit, sed solum dat posse operari vel actu operari. Causa illius non quaeritur, cum potius sit ipsum quo Deus in nobis bonum causat; sed inquitur causa gratiæ habitualis.

QUESTIO I.

An solus Deus sit causa gratiæ.

CAUSA efficiens est duplex principalis & instrumentalis, certum est Deum esse causam principalem gratiæ & creaturam posse esse causam instrumentalem gratiæ sanctificantis ut docet S. Th. 3. p. Q. 62. A. 5. O. ubi ita: *principalis causa efficiens gratiæ est ipse Deus, ad quem comparatur humanitas Christi, sicut instrumentum conjunctum, Sacramentum autem sicut instrumentum separatum.* Difficultas autem quæ in præsentibus examinatur, est, an solus Deus sit ita causa principalis gratiæ sanctificantis, ut repugnet aliquam creaturam esse causam principalem physicè productivam gratiæ.

DICO. *Impossibile est, quod aliqua creatura gratiam causet* S. Th. hic Q. 112. A. 1. O.

Probat 1. Ille solus potest esse causa principalis gratiæ, qui potest esse causa principalis justificationis

De
tionis: cum p
liter justificati
esse causa prin
test facere mun
nonne in qui se
deleo iniquitate
quis est qui cono
Probat 2.
sate gratiam sa
re & reddere co
cipaliter deifica
venit principali
nam formaliter
naturam divina
tinet in se, no
pationem simil
ficare; item q
connaturaliter
quam sit filiatio
ad gloriam æte
naturaliter hab
creaturam potest
eminenter; c
Deo, nec forti
natura divina e
connaturalis.
Ex quo seq
causa principa
ralium; quia
tingere forma
tates consequ
rum superna
tes ad gratiam
Obj. Potest
vine naturæ a